

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Kroóné dr. Tóth Annamária ügyvéd (....) által képviselt felperes neve... (....) felperesnek, a dr. Nagy László Gyula ügyvéd (....) által képviselt alperes neve (....) alperes ellen szerzői jogdíj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. március 11. napján kelt, 8.P.24.302/2008/41. sorszámú ítélete ellen az alperes 42. sorszám alatti fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Köteles az alperes 15 napon belül a felperesnek 25 000 (Huszonötezer) forint másodfokú perköltséget megfizetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 830 000 forint és ennek 2005. július 1. napjától a kifizetésig számított késedelmi kamata, továbbá 41 500 forint + áfa perköltség megfizetésére. A felperes ezt meghaladó keresetét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 49 800 forint illetéket.

Ismertette, hogy az alperes adta ki a dr. J... P... - R... M...: „E...” című növényhatározót, amelynek szöveges részét dr. J... P..., míg illusztrációit R... M... készítette el. A felperes állította, hogy az illusztrátor egyszerűen lemásolta a M... Kiadó gondozásában 1958-ban megjelent, a dr. J... P... - Cs... V... szerzőpáros hasonló című könyvében lévő 120 rajzot, ezért keresetében szerzői jogi jogsértésre hivatkozással - díjszabása alapján - 830 000 forint jogdíjat igényelt, valamint ezen összeg után 100 %-os felárat a hozzájárulás és a névfeltüntetés hiánya miatt. Az alperes a kereset elutasítását indítványozta, védekezése szerint R... M... eredeti alkotásait használta fel.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen ismertette R... M... tanúvallomását, valamint a Szerzői Jogi Szakértői Testület - két ízben is kiegészített - szakvéleményét. A Testület megállapítása szerint az eredeti rajzok és R... M...

rajzai csak nagyon kis mértékben térnek el egymástól, és a részletek megegyezésén túlmenően még a képek arányrendszere is teljesen azonos. Úgy foglalt állást, hogy a R... M... rajzaiban mutatkozó eltérések nem haladják meg azt a mértéket, amelynek alapján az illusztráció egyéni, eredeti jellege megállapítható lehetne, tehát az alperesi kiadvány rajzai Cs... V... rajzainak szolgálai utánzásai.

Az alperesi védekezés kapcsán szükségessé vált kiegészítő szakvélemény összevetette az előbbi két illusztrációt az 1902-ben, a H...-W... szerzőpáros által összeállított „M...” című kiadvánnyal is. A Testület felsorolta és táblázat formájában megjelenítette a tapasztalt eltéréseket, és ezek számát a 120 rajzból mintegy 20-ra tette. Arra a következtetésre jutott, az egyenkénti vizsgálat és összevetés alapján R... M... rajzait még csak átdolgozásnak sem lehet minősíteni, mert a táblákon belül a rajzok áthelyezése vagy az egyes rajzokon alkalmazott változtatások jellege a származékos alkotás létrejöttét nem alapozza meg.

A Szerzői Jogi Szakértői Testület további ismételt szakvéleménye változatlanul azt emelte ki, hogy a R... M... előtt álló feladat, vagyis, hogy a J...-féle növényhatározóhoz rajzoljon a korábbi kiadással azonos növényeket, felveti, hogy ilyen körülmények között születhet-e egyáltalán egyéni, eredeti alkotás. R... M... csatolt írásbeli nyilatkozata is azt erősíti meg, hogy Cs... V... rajzai mintaként szolgáltak az illusztráció elkészítéséhez.

Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 16. § (1) és (4) bekezdése alapján a 92. § (1) bekezdése szerint fellépő közös jogkezelő javára a díjigényt alaposnak találta és a kért összeget, az egészíves rajzok ellenében 7 500 forinttal számítottan, nem tekintette eltúlzottnak.

Nem látta azonban jogszabályi alapját a 100 %-os felár iránti igénynek, amelyet a felperes a hozzájárulás és a névfeltüntetés hiánya miatt jelölt meg. Kifejtette, hogy a hozzájárulás hiánya önmagában szankciót nem von maga után, miként a névfeltüntetés elmaradásának sem lehet kétszeres díjfizetésre vonatkozó igény az alapja. A szerző legfeljebb nem vagyoni hátrány miatti sérelem reparációjaként kérhetne térítést, azonban a jelen esetben ez sem lehetséges, mivel a nem vagyoni kártérítés érvényesítése csak a szerző életében lehet megalapozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést az ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása érdekében.

Álláspontja szerint a kiadás során felhasznált rajzok a növényábrázolás okán vitathatatlanul eredeti alkotások, figyelemmel R... M... tanúvallomására is, amely szerint sokféle virág-illusztrációt tartalmazó könyvet gyűjtött össze, és saját rajzait is megőrizte hosszú időn keresztül, tehát alkalmas volt az illusztrátori feladat elvégzésére.

Kifogásolta a szakvéleményt elfogultságára és arra hivatkozva, hogy a Szakértői Testület túl is terjeszkedett a feladatán, mivel olyan megjegyzést tett, miszerint a M... Kiadó által megjelentetett és a perbeli mű szöveges része szó szerint

megegyeznek egymással, ide értve az előszót, a betűrendes szószeret, a színes és a fekete-fehér táblák számát is, holott azok nem képezték az eljárás tárgyát.

Változatlanul fenntartotta azt az álláspontját is, hogy a H...-W... féle könyvben lévő növényábrázolások is feltűnő hasonlóságot mutatnak a J...-Cs...-féle kiadvánnyal, ami egyenesen abból következik, hogy mindkét rajz ugyanazon növényt kívánja élethűen ábrázolni, mint ahogy ezt R... M... is tette a perbeli kiadványban.

Felsorolta az előbb említett művek egyes tábláin ábrázolt azokat a növényeket, amelyeknél ez a hasonlóság szembeűnő, továbbá összehasonlította Cs... V... és R... M... ábrázolását 10 tábla esetében.

Megítélése szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy foglalt állást, hogy az új mű létrejöttét önmagában nem alapozhatja meg a táblákban belül a rajzok áthelyezése, vagy az egyes rajzokon alkalmazott változtatások jellege. A 8. sorszámú kiegészítő szakvélemény egyébként a 120 táblából 24 esetben nem talált számottevő eltérést R... M... és Cs... V... ábrázolása között, míg a táblák többségében legalább 2-3 vagy 4-5 eltérést állapított meg. Kiemelte továbbá, hogy a műben ábrázolt növények rajzai csak akkor töltik be funkciójukat, vagyis teszik felismerhetővé a természetben megtalált növényt, ha azok megszólalásig hasonló az eredetihez.

A fellebbezés kiegészítésében ismételtén előadta, hogy a könyv szöveges részét illetően megegyezett jogutódokkal, akik nyilván nem járultak volna hozzá a kiadáshoz, ha a kiadvány nem éri el a korábbiak a színvonalát. Szeretett volna megegyezni Cs... V... jogutódaival is, de ez elmaradt, ezért jóhiszeműen felkérte a grafikusművészt önálló alkotások elkészítésére.

A felperes ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, annak helyes indokai alapján. Rámutatott arra, hogy a jogsértés megvalósulását nem befolyásolja, hogy a felhasználó jóhiszeműen járt el, miként az sem, ha magas színvonalú mű jött létre.

A fellebbezés nem támadta az ítéletnek a kereset meghaladó részét elutasító rendelkezését, ezért azt a másodfokú bíróság ne érinthette.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett részével egyetértett, ezért azt a Pp. 253. §-a értelmében helyes indokaira tekintettel helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőket fejti ki.

Nem volt vitás az ügyben, hogy a sérelmezett könyvben szereplő R... M... által készített rajzok abból a célból készültek, hogy illusztrálják a perbeli könyv szöveges részének megfelelően - amely teljes mértékben megegyezett a M... Könyvkiadó által kiadott könyv szövegével - a virágokat. Az alperes a fellebbezési tárgyaláson is fenntartotta azt az előadását, hogy a szöveges rész tekintetében a szerző

jogutódaival megegyezett, Cs... V... jogutódaival azonban szándéka ellenére erre nem került sor, ezért vált szükségessé, hogy az új grafikus a változatlan szöveges részekhez ugyanazokról a növényekről készítsen bemutató rajzot, mint az 1958-as kiadásban történt.

A fellebbezés lényegében a szakértői vélemény megállapításait támadta, azonban az elsőfokú bíróság nem hozott megalapozatlan ítélet akkor, amikor az általa aggálytalannak tekintett szakvéleményre támaszkodott.

Az Szjt. 101. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy a szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok szakvéleményt kérhetnek a Szerzői Jogi Szakértői Testülettől.

Az elsőfokú bíróság - az alperes védekezésének irányaira tekintettel - több ízben kereste meg a szakértői szervezetet és a vélemények alapján nem merült fel kétsége abban a tekintetben, hogy a R... M... által elkészített illusztráció Cs... V... munkáinak szolgai utánzása. A rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztották alá azt az alperesi álláspontot, miszerint a hasonlóságok kizárólag abból következnek, hogy mindkét könyvben ugyanazokat a növényeket ábrázolják. R... M... maga írta a felpereshez intézett levélben - amelynek ellenkezőjéről a tanúvallomása során nem tudott meggyőzően nyilatkozni -, miszerint az alperes azzal a feladattal bízta meg, hogy az 1958-as könyv alapján rajzolja meg a növényeket, és mivel nem botanikus, ezért a példái Cs... V... rajzai voltak. Erre is figyelemmel volt a Fővárosi Ítéltábla, amikor összehasonlította a csatolt perbeli rajzokat az 1958. évi és az 1902. évi kiadás rajzaival és meggyőződött a szakértői véleményben foglaltak megalapozottságáról, amelyben a Szakértői Testület részletesen kimutatta és táblázat keretében demonstrálta az igen kismértékű eltéréseket, és rögzítette a részletek megegyezésein túlmenően a képek arányrendszerének azonosságát is, amelynek következtében a perbeli illusztráció még csak átdolgozásnak sem tekinthető. Attól a körülménytől, hogy méltatja az eredeti szerző munkásságát, a szakvélemény elfogulttá nem válik. Annak alapján megfelelően jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy az engedély nélküli felhasználás fejében az alperes jogdíj fizetésére köteles.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogi indokolását annyiban egészíti ki, hogy mivel megállapítható - a kisebb számban fellelhető, apróbb eltérések ellenére -, miszerint az alperesi kiadványban szereplő grafikai alkotások Cs... V... 1958-ban már nyilvánosságra hozott alkotásainak szolgai másolatai, annak felhasználása az eredeti műveknek az Szjt. 18. § (1) bekezdés b) pontja, illetve a (2) bekezdése szerinti többszörözésnek felel meg. Eszerint a szerző kizárólagos joga, hogy művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon, többszörözésnek minősül a rögzítésről történő másolat készítése is, többek között nyomtatással.

Az elsőfokú bíróság e rendelkezések folytán helytállóan hívta fel a 16. § (1) és (4) bekezdését, amelyek alapján nem volt kétséges, hogy a szerzőt szerzői jogi védelem illeti meg a mű bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére és a (4) bekezdése szerint díjazás megfizetésére lett volna

szükség. Az az alperesi hivatkozás, miszerint törekedett az eltérésre és jóhiszeműen járt el, az engedély nélküli felhasználás fejében járó díj megfizetése alól nem mentesít.

A felperes alapító okirata és a nyilvántartásba vételi határozata a felperes tevékenységi körein belül a vizuális művek önkéntes közös jogkezelését is felsorolja, következésképp az sem lehet vitás, hogy a felperes - akit az Szt. 92. § (1) bekezdése alapján a szerzői jog jogosultjának kell tekinteni a már nyilvánosságra hozott képzőművészeti alkotások további változatlan felhasználásának engedélyezése tekintetében - a másodlagos felhasználásért jogszerűen érvényesítette a díjat.

Az eredménytelenül fellebbező alperes fellebbezési eljárási költség viselésére köteles. A felperesi jogi képviselő díját a Fővárosi Ítéltábla a pertárgy értékéhez igazodóan határozta meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint, a 4/A. § alapján áfával növelt összegben.

, 2011. november 24.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Fülöp Györgyi s.k.
előadó bíró

. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: